

1890. – Т. 14. – S. 1-136.

Ulanowska

Ulanowska S. Niektóre materiały etnograficzne we wsi Łukówcu (mazowieckim) zebrane // Zbiór Wiadomości do Antropologii Krajowej wydawany staraniem Komisji Antropologicznej Akademii Umiejętności. – 1884. – Т. 8. – S. 247-323.

USJP

Uniwersalny słownik języka polskiego / Pod red. S. Dubisza. – Warszawa, 2003. – Т. I-IV. – Przedruk elektroniczny. – Warszawa, 2004.

Ніколайчук Х. (Львів, Україна)

Семантичні особливості синонімічних пар *stara panna* і *singielka*, *stary kawaler* і *singiel* (на матеріалі текстів сучасної польської мови)

У статті здійснено комплексний семантичний аналіз польських фразеологічних одиниць *stara panna*, *stary kawaler* та лексем *singielka*, *singiel*. Виявлено спільні й відмінні риси плану змісту цих мовних одиниць на основі лексикографічних та контекстних досліджень.

Ключові слова: фразеологічна одиниця, лексема, контекстне дослідження, семантика.

В статье осуществлен комплексный семантический анализ польских фразеологических единиц *stara panna*, *stary kawaler* и лексем *singielka*, *singiel*. Выявлены общие и отличительные черты плана содержания этих языковых единиц на основе лексикографических и контекстных исследований.

Ключевые слова: фразеологическая единица, лексема, контекстное исследование, семантика.

The article is devoted to the complex semantic analysis of idioms *stara panna*, *stary kawaler* and lexemes *singielka*, *singiel*. The common and distinctive features of the meanings of these linguistic units are revealed on the basis of lexicographic and contextual research.

Key words: idiom, lexeme, contextual research, semantics.

Незаміжні чи неодружені люди завжди привертали увагу суспільства. Ставлення соціуму до осіб, які не мають власної сім'ї, певним чином відображається також у мові. Стилiстично і прагматично нейтральними польськими одиницями, що називають певний вид сімейного стану – незаміжня, неодружений – є лексеми *niezamężna* / *panna*, *nieżonaty* / *kawaler*, використання яких є єдино можливою опцією під час окреслення відповідного сімейного стану в офіційно-діловому стилі. Однак, у польській мові існують також інші (аксіологічно марковані) вербальні одиниці вираження вищезгаданого явища: з одного боку, це фразеологічні

одиниці (далі ФО) *stara panna*, *stary kawaler*, з іншого – англійське монолексемне запозичення *singiel* і його дериват *singielka*.

Питання образу і ролі осіб, номінованих одиницями *stara panna*, *stary kawaler*, *singielka* і *singiel*, у сучасному польському суспільстві порушували передусім психологи та соціологи, зокрема: А. Журек [19], К. Л. Куклінська [7], Д. Охнік [10], Д. Рушкевіч [11], Д. Фальцман і Л. Коперський [5], Ю. Чернецька [3, 4] та ін. Аналізовані польські одиниці вже були предметом мовознавчих досліджень К. Завільської [18] та К. Собстиль [13]. У статті „*Kawaler – stary kawaler – singiel*. Коментарі про лексично-семантичні зміни” Катажина Завільська описує на основі лексикографічних джерел еволюцію значення лексеми *kawaler*, в т.ч. під впливом негативно забарвленої ФО *stary kawaler*, і витіснення цих мовних одиниць запозиченням *singiel*. Лінгвіст лише частково залучає до дослідження випадково підібрані приклади уживання ФО *stary kawaler* і слова *singiel* на Інтернет-форумах. Катажина Собстиль, натомість, зосереджується лише на лексемі *singiel*, описуючи „Мовний образ *singla*”. Інформацію про матеріал дослідження мовознавець черпає з текстів та коментарів до них на сторінках [www: bosko.pl](http://www.bosko.pl), katolik.pl, e-kobiety.pl, media.wp.pl, wm.pl. Не виявлено, однак, праць, в яких було б комплексно проаналізовано мовні утворення *stara panna*, *stary kawaler* та *singielka*, *singiel* із врахуванням даних не лише Інтернету, а й Національного корпусу польської мови (далі НКПМ), залученням багатшої бази Інтернет-форумів.

Метою цього дослідження є виявити схожі і відмінні риси семантичної структури ФО *stara panna*, *stary kawaler* та лексем *singielka*, *singiel*. Джерельною базою дослідження є ISJP, WSF, WSFJP, SFJP, USJP, WSFPWNZP, WSJP*, а також тексти НКПМ й Інтернету (результати перших 15 сторінок пошукової системи Гугл. Всього проаналізовано близько 3300 контекстів). У результаті контекстного дослідження виявлено також 17 інновацій на базі ФО *stara panna*, *stary kawaler* (детальніше про це див.: [2]).

ФО *stary kawaler* і ФО *stara panna* мають розбудоване сигніфікативне значення: яке можна унаочнити в інтегральній схемі: ‘середній вік’ + ‘чоловіча / жіноча стать’ + ‘неодружений / незаміжня’. На системному рівні ці ФО мають значення „немолода людина, яка ще не вступила в шлюб” [6, т. 1, 608; 6, т. 2, 13; 12, т. 1, 321; 12, т. 1, 645; 12, т. 2, 208; 14, т. 3, 1381; 8, 173; 15, 512]. WSJP не подає жодної конкретизації віку: *stary kawaler* – „неодружений чоловік, що пережив вік, у якому зазвичай створюють сім'ю” [16]; *stara panna* – „незаміжня жінка, що пережила вік, у якому

* Список скорочень подаємо в кінці бібліографічного опису кожного з джерел.

звичай створюють сім'ю" [16]. У WSFJP знаходимо вказівку саме на середній вік людини: *stary kawaler* – „зрілий, але неодружений чоловік” [9, 295]; *stara panna* – „(зневажливо) зріла, але незаміжня жінка” [9, 513]. Як показують результати контекстного дослідження, суб'єктами, номінованими ФО *stary kawaler*, *stara panna*, можуть бути здебільшого люди в середньому, але також і молодому віці. Темпоральні семи в межах значення цих ФО реалізуються у 139 контекстах: 72 – у контекстах з ФО *stara panna*, 67 – у контекстах з ФО *stary kawaler*. Якщо у випадку ФО *stary kawaler* сема ‘середній вік’ є єдино домінантною у контекстах (всі 67 контекстів), то для ФО *stara panna* у контекстах виявляємо сигніфікатемами ‘середній вік’ (50) і ‘молодість’ (22). Щоправда, контексти, в яких у значенні ФО *stara panna* актуалізується сигніфікатема ‘молодість’, мають ретроспективний характер: автори вказують на граничну вікову межу, після досягнення якої представниць жіночої статі колись (!) уважали *starymi pannami*. Наприклад: *Rzymianki żyły krótko. Wcześnie dojrzewały i wychodziły za mąż już w wieku około 15 lat. Rzymianka 18-letnia była już, według współczesnych kryteriów, starą panną* (НКПМ: „Dziennik Bałtycki”); *Przecież dobrze pani wie, że dobrych kilkadziesiąt lat temu 20 latki to były już stare panny...* (I: <http://www.forum.michalkiewicz.pl>)^{*}. Таким чином, вважаємо, що зафіксована ФО *stara panna* слугує для позначення сімейного стану жінки в середньому віці: у сучасному світі ототожнення молодої дівчини, візерунок якої (у контексті культу молодості [1, 154]) формує передусім професійний розвиток, самореалізація і кар'єризм, а сімейні вузи відходять на задній план, із *starą panną*, ймовірно, видається несумісним і абсурдним (за винятком хіба що сільських місцевостей із міцно закоренілими традиціями). Важко, однак, на основі зібраного матеріалу встановити нижню темпоральну віху, після якої в наш час актуально називати певну неодружену / незаміжню особу *starym kawalerem*, *starą panną*. Це питання є темою численних полемік на Інтернет-форумах, які, проте, безрезультатні: суб'єктивні погляди користувачів Інтернет-форумів так і не вдається уніфікувати (за винятком того факту, що всі темпоральні вказівки стосуються середнього віку). Наприклад (уривок дискусії на форумі (за 31 липня – 3 серпня 2012 року) про вік, від якого можна називати певну людину *starym kawalerem*, *starą panną*): [коментар 1]: *granica nieustannie się przesuwa, ale myślę że około czterdziestki*; [коментар 2]: *Myślę, że około 30-~~ciestki~~*; [коментар 3]: *Troszkę nie na temat przypomniał mi się żart. Na ślubie –*

^{*} Тут і далі у дужках вказуємо джерело, з якого взято контекст. Усі приклади подано без виправлень будь-яких стилістичних чи орфографічних помилок.

„Jeszcze wczoraj była **stara panna**, a dziś jest panna młoda”. Na serio – to kwestia stanu ducha nie metryki; [коментар 4]: ja bym tu zamieniła wiek kobiety (30) i faceta (43) ponieważ faceci wolniej dorastają i wiek 30 lat to jeszcze imprezy, piwko w głowie a kobiety po 30 myślą już częściej o rodzinie, statym związku i dzieciach; [коментар 5]: **Stare panny i starych kawalerów** widzę jako 38+. Którzy nie mogli sobie w życiu znaleźć stałego partnera, (nie wchodzi w grę rozwodnicy); [коментар 6]: Dodam, że jestem mężatką, ale nigdy nie był to dla mnie priorytet i nie określam w taki obraźliwy sposób swoich znajomych singli (I: <http://pytamy.pl>).

У дослідженій контекстній базі семантичний акцент часто падає на конотатему ‘образливе’ (про що свідчить теж останній коментар користувача форуму), яку носії польської мови розглядають як невід’ємний компонент значення ФО *stary kawaler, stara panna*. Наприклад: *Jedno jest pewne, że jesteś w błędzie z dziewictwem czy bez, starą panną (ups pejoratywne określenie, aż mi zimno!!!)* (НКПМ: Usenet – pl.sci.psychologia); *Stara panna i stary kawaler mają wydźwięk negatywny* (НКПМ: Usenet – pl.sci.psychologia) та багато ін. Особливо негативних конотацій ФО *stary kawaler, stara panna* набули в наш час, коли все поширенішим стає інше окреслення людини зрілого віку, яка ще не розпочала сімейного життя, – запозичення *singiel, singielka*. Сумнівним, однак, видається завуження вікової конкретизації (‘зрілий вік’) у семантиці слів *singiel, singielka*. Хоча перші спроби наукового пояснення терміна *singiel*, як зазначає Д. Охнік [10, 63], було здійснено в американській літературі ще в 30-і роки ХХ століття, однак досі його тлумачення викликає труднощі і розбіжності у поглядах дослідників, зокрема також у плані уточнення вікової диференціації. Д. Охнік наводить у своїй праці декілька класифікацій, відповідно до яких термін *singiel* може бути найменуванням людей віком: 22–55 років; 30–54 років; 25–55 років; після 30-ого року життя [10, 65–66]. В ISJP і USJP інформація про вік та й узагалі про аналізоване значення слів *singiel, singielka* відсутня. В USJP [14, т. 4, 1211], наприклад, подано такі дефініції слова *singiel* (у дужках зазначаємо кількість контекстів, у яких слово *singiel* реалізовується у відповідному значенні. Кожну дефініцію ілюструємо нашими прикладами з НКПМ, у якому на запит [base=singiel] виявлено 1000 результатів): 1) „муз. компакт-диск із записом однієї мелодії, одного музичного твору на кожній із його сторін” (307): *...główną nagrodą było nagranie i wypromowanie singla w profesjonalnym studiu nagrań...* (НКПМ: „Dziennik Zachodni”); 2) „спорт. у великому і настільному тенісі, бадмінтоні: гра між двома гравцями” (533): *W singlu kobiet wielkoszlemowego tenisowego turnieju [...] wyłoniono półfinalistki* (НКПМ:

„Dziennik Zachodni”); 3) „одна карта якогось кольору серед карт одного гравця” (0). Щоправда, на підставі даних „Великого словника близькозначних слів” за редакцією М. Банька (виданий у 2011 році) іменник *singiel* має ширший семантичний обсяг, адже він входить у парадигматичні зв'язки схожості з лексемами: 1) *singleton* (гіперонім: *karta*); 2) *gra pojedyncza*; 3) *panna*; 4) *kawaler*. Його гіперонімом на рівні одного із значень є також словосполучення *plyta gramofonowa* [17, 723]. Значення „особа, яка не має життєвого партнера” подає також WSJP в словниковій статті *singiel* [16]. У цьому значенні („чоловік, який не вступив у шлюб”) лексема *singiel* реалізується у 116 контекстах, з яких темпоральні вказівки знаходимо у 14 контекстах – середній вік: *Epoka starych panien i kawalerów odchodzi w zapomnienie. Dzisiaj o osobach stanu wolnego mówimy „single”. Jeśli przyjmiemy, że są to osoby w wieku 25-50 lat żyjące w pojedynkę, to według ostatnich szacunków w Polsce jest ich około 5 milionów!* (НКПМ: „Dziennik Zachodni”). Семантичний потенціал слова *singiel*, згідно з результатами дослідження НКПМ, виявився значно ширший: цим іменником можна окреслити: 1) частину вбрання (4: „Sawanna” składa się z 10 odrębnych *singli* (wszystkie w tym samym kolorze), które kupujemy i zestawiamy w zależności od inwencji. Sprawiamy sobie np. wąską, rozpinaną z przodu spódnicę (długą lub krótką) i jedną z dwu kamizelek. Potem dokupujemy jeden z żakietów (НКПМ: „Dziennik Zachodni”)); 2) дитину, яка народилася одна (без пари, напротивагу двійням, близнюкам) (1: *Moje wnuki to singiel i bliźniacy* (НКПМ: „Polska Głos Wielkopolski”). Лексеми *singielka* в сучасних словниках польської мови взагалі не зафіксовано (навіть в електронному джерелі WSJP). У НКПМ виявлено 35 контекстів на запит [base=singielka], у 34 з яких актуалізовано значення „незаміжня жінка” (у 9 з них – середнього віку). Наприклад: *...heteroseksualna singielka w średnim wieku to figura znacznie mniej upolityczniona niż lesbijka, niż gej, niż kobieta w wieku reprodukcyjnym* (НКПМ: „Polityka”). Низький рівень кодифікації у лексикографічних джерелах слів *singiel*, *singielka* у значенні „чоловік / жінка зрілого віку, який / яка не вступила в шлюб” можна пояснити їх порівняно недавньою появою у польській мові, а передусім – ширше – у польській культурі, про що стверджують, зокрема, Д. Охнік [10, 63] та Й. Чернецька [3, 112].

Проведене дослідження схиляє до думки, що часто словами *singiel*, *singielka* позначають людей зрілого віку, які станом на певний момент не перебувають у цивільному шлюбі – значення, властиве також ФО *stary kawaler* і *stara panna*. Однак конотації ФО *stary kawaler* і *stara panna*, з одного боку, а також *singiel* і *singielka*, з іншого, є діаметрально протилежними:

маркування фразеологізмів має різко негативне забарвлення, натомість їхнім монолексичним сигніфікативним відповідникам (*singiel*, *singielka*) притаманна нейтральна, а навіть у деяких контекстах позитивна емоційно-експресивна тональність**. Аргументацією таких висновків служать численні контексти, передусім з форумів, у яких про позитивні семантичні конотації іменників *singiel*, *singielka* і негативні ФО *stary kawaler*, *stara panna* свідчить: 1) найближче лексичне оточення ФО чи монолексем. Наприклад, *...starego kawalera, pozostającego aż do (przedwczesnej) śmierci nadopiekuńczej mamusi na jej garnuszku* (НКПМ: Usenet – pl.soc.wegetarianizm); *...wysoki, chudy mężczyzna, niebrzydki, lecz drażniący wiecznie napastliwym tonem, zgorzkniałą jadowitością starego kawalera* (НКПМ: „Trzecia płeć”); 2) безпосередні стереотипні уявлення носіїв польської мови. Наприклад: *Singielka to na pewno o wiele lepiej brzmi niż stara panna. Singielka jest przecież energiczna, zaradna, dąży do samorealizacji i spełnia swoje marzenia. A stara panna jest nieszczęśliwa, zgorzkniała i samotna. No i nikt jej nie chciał, dlatego jest sama. Nie to co singielka, która ma u stóp cały świat!* (I: <http://www.styl.pl>); *No chyba jednak singielka to jednak nie stara panna. Dzisiejsze singielki (większość) to kobiety niezależne, uśmiechnięte, zadowolone z życia, a stara panna to rozgoryczona niespełniona kobieta żyjąca z dnia na dzień* (I: <http://kobieta.wp.pl>); *W powszechnym odczuciu stary kawaler to ktoś, kto został odrzucony, a singiel to ktoś, kto ma jeszcze wybór. Stary kawaler brzmi staroświecko, a nawet obraźliwie, a singiel jest nowoczesny, trendy, spoko...* (I: <http://www.usc.pl>) і багато ін.

Стереотипні уявлення про неодружених чоловіків (*singiel*, *stary kawaler*) та незаміжніх жінок (*singielka*, *stara panna*) середнього віку, що побутують в польськомовній спільноті, представляємо в Таблиці 1. *Stary kawaler vs. singiel* і Таблиці 2. *Stara panna vs. singielka* (на підставі даних контекстних досліджень***).

* Й. Чернецька, дослідивши стереотипне сприйняття неодруженого чоловіка, номінованого іменником *singiel*, на шпальтах двох найпопулярніших польських журналів „Polityka” і „Wprost”, доходить висновку про амбівалентне сприйняття цього явища: як позитивне, так і негативне. Лише позитивні якості приписують незаміжнім представницям жіночої статі, окресленим лексемою *singielki* [3, 119].

** Про негативні конотації ФО *stary kawaler*, *stara panna* порівняно зі словом *singiel* згадують також Д. Охнік [10, 70] та Й. Чернецька [3, 112].

*** Більшість контекстів взято з польських Інтернет-форумів, порталів та блогів: <http://forum.o2.pl> (2007 р.); <http://www.emetro.pl> (2009 р.); <http://kobieta.wp.pl> (2010 р.); <http://wiadomosci.ox.pl> (2010 р.); <http://f.kafeteria.pl> (2010 р., 2012 р., 2013 р.); <http://wizaz.pl> (2011 р.); <http://yamt.bloog.pl> (2011 р.); <http://windows7forum.pl> (2011 р.); <http://www.styl.pl> (2011 р.); <http://marudzacababa.bloog.pl> (2011 р.); <http://xxxcasanovaxxx.blog.onet.pl> (2011 р.); <http://pytamy.pl> (2012 р.); <http://forum.gazeta.pl> (2012 р.); <http://www.wykop.pl>

Таблиця 1. *Stary kawaler vs. Singiel*

<p>Stary kawaler ♂ (-)</p>	<p>Singiel ♂ (+)</p>
<p><i>aseksualny; bezradny; boi się zobowiązań; ciągle narzeka; denerwują i irytują go szczegóły (np. skrzypiące wycieraczki samochodu (cisza w mózgu)); drobiazgowy; dziwak żyjący w strachu przed babami; egoista, który nie potrafi kosztem własnego Ja żyć z kimś pod jednym dachem; głupiomądry; jak zatelefonuje to gada tylko o sobie; jego los nie jest łatwy; jest ciągle w złym humorze; idealizuje mamusię; istnieje dla niego tylko komputer, tv, książki; kobieta dla niego to przeszkoda i kłopot w realizacji celów; lęka się podjęcia ważnych decyzji życiowych; lubi lenistwo; ma bałagan wszędzie w domu i to mu nie przeszkadza (wszędzie walają się stosy brudnych naczyń i ubrań); ma raczej niską wartość społeczną; mieszka z matką, która wszystko za niego decyduje; monotony; nie chodzi do dyskotek; niedojrzały / suchy emocjonalnie; nie lubi pomagać innym; nie lubi siebie samego; nie ma przyjaciół albo ma, ale tylko jakieś odrzuty; nie płaci na randkach za kobietę (dawanie to pojęcie mu obce); nietolerancyjny; nie wierzy kobiecie; nieudacznik; nijaki; ogólnie jest męczący dla otoczenia; pedant; samolubny; samotny; sknera; skrupulancki; wszystko go drażni; wydaje kategoryczne opinie o innych; wydaje mu się ze wszystkie rozumy pozerał; wyprztykany; upierdliwy; zagubiony; zakompleksiały; zamknięty w sobie; zaszywa się w domu; zgorzkniały; zimny służbista; złośliwy; zrzęda; życiowa fajtlapa;</i></p> <p><i>brzydki; nie dba lub przesadnie dba o swój wygląd; nosi grzebyk w kieszeni, pachnie tanią wodą kolońską</i></p>	<p><i>ktoś, kto może nikogo nie ma, ale w każdej chwili może mieć; jest wykształcony; jest zazwyczaj prawnikiem, lekarzem, biznesmenem; obyty ze światem; sam dobrze zarabia</i></p>

(2012 p.); <http://www.edarling.pl> (2012 p.); <http://50latka.blox.pl> (2011 p.);
<http://arturandrus.blogg.pl> (2012 p.); <http://www.usc.pl> (2012 p.); <http://rebelya.pl>
(2012 p.); <http://evivacom.blogspot.com/> (2014 p.)).

Таблиця 2. *Stara panna* vs. *Singielka*

<p style="text-align: center;">Stara panna ♀ (-)</p>	<p style="text-align: center;">Singielka ♀ (+)</p>
<p><i>oschła; zdziwaczała; podejrzana; nudna; oszczędna w okazywaniu emocji; zakompleksiona; zgorzkniała; nigdy nie jest zadowolona; nieszczęśliwa; nieznośna; sfrustrowana; złośliwa; nawiedzona; zgryźliwa; zgnuśniała; zazdrosna; narwana; niedopieszczona; sklerotyczna; upierdliwa; rozgoryczona; niespełniona; bezproduktywna; zbędna, bezużyteczna; darmo jedząca chleb i znosząca najsroższe upokorzenia; samotna jak strach na wróble w polu; ponura; nieudana; jej seks został pokryty pajęczynami; przeżyła zawód miłosny; ma mnóstwo kotów; ciągle siedzi na kanapie i nieustannie ma wszystkim, wszystko za złe; jest obiektem złośliwych docinków rodziny i sąsiadów; szara myszka; kanciasta plotkara; złośliwa i wścibska intrygantka o charakterze psa ogrodnika</i></p> <p><i>chuda; bardzo brzydka; już przestała być atrakcyjna erotycznie; w niemodnych butach</i></p>	<p><i>kojarzy się z wizerunkiem kobiety wyjętej prosto z serialu "Seks w wielkim mieście"; energiczna, ambitna, skoncentrowana na własnym rozwoju; niezależna; uśmiechnięta; zadowolona z życia; energiczna, zaradna, dąży do samorealizacji i spełnia swoje marzenia; ma u stóp cały świat; wyzwolona i samowystarczalna; osiągnęła niezależność finansową; może skupić się na własnych pasjach i przyjemnościach; pewna siebie; nie jest skłonna do kompromisów; może zainicjować związek z niejednym facetem; prowadzi styl życia frywolny</i></p>

Отже, спільним семантичним цілим для ФО *stara panna*, *stary kawaler*, з одного боку, та лексем *singielka*, *singiel*, з іншого, є сема 'хтось, хто не має своєї сім'ї' + 'середній вік' + 'диференційна сема статі'. В антонімічні зв'язки, однак, ці одиниці вступають на рівні конотації, адже метафоричне окреслення незаміжніх жінок чи неодружених чоловіків є помітно зневажливим, на відміну від їхніх монолексемних найменувань, які в текстах сучасної польської мови мають виразно позитивне значення. *Stara panna*, *stary kawaler* постають в польській мовній картині світу як невдахи, часто з цілою низкою негативних рис характеру (*oschła; nudna; zakompleksiona; zgorzkniała; nigdy nie jest zadowolona; nieszczęśliwa; zazdrosna; narwana; sklerotyczna; upierdliwa; asekualny; bezradny; boi się zobowiązań; pedant; samolubny; samotny; sknera; skrupulancki* та ін.), не надто привабливою зовнішністю (*chuda; bardzo brzydka; już przestała być atrakcyjna erotycznie; w niemodnych butach; brzydki; pachnie tanią wodą kolońską*), дивними звичками (*ma mnóstwo kotów; ma bałagan wszędzie w domu i to mu nie przeszkadza (wszędzie walają się stosy brudnych naczyń i ubrań)*). *Singielka*, *singiel* – це, навпаки, люди успішні, життєрадісні, впевнені в собі, незалежні, їм належить право вибору життєвих партнерів

(*energiczna, ambitna, skoncentrowana na własnym rozwoju; niezależna; uśmiechnięta; zadowolona z życia; może zainicjować związek z niejednym facetem; ktoś, kto może nikogo nie ma, ale w każdej chwili może mieć; jest wykształcony; sam dobrze zarabia*).

Припускаємо, що в перспективі іменники *singiel, singielka* витіснять з обігу ФО *stary kawaler, stara panna*, адже вже сьогодні (на рівні узусу) назриває тенденція окреслення зрілої людини, яка перебуває поза шлюбом, іменниками *singiel, singielka**. Цей факт, на нашу думку, має передусім психологічне підґрунтя: ФО *stary kawaler, stara panna* оповиті негативним сприйняттям, тому закономірно, що люди зі своїм позитивним налаштуванням на життя прагнуть уникати „етикеток” *starego kawalera i starej panny*.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Еріксен Т.Г. Тиранія моменту. Швидкий і повільний час в інформаційну добу / Т. Г. Еріксен; пер. з англ. Віктор Дмитрук. – Львів: Кальварія, 2004. – 196 с.;
2. Ніколайчук Х. Динамічні процеси у фразеологічному мікрополі „середній вік” (на матеріалі польської мови) / Христина Ніколайчук // Польська мова та полоністика у Східній Європі: минуле і сучасність / за ред. І. Бундзи, Є. Ковалевського, А. Кравчук, О. Сливинського. – Київ: Фірма „Інкос”, 2015. – С. 614 – 627;
3. Czernecka J. Polski singiel : obraz w mediach a autowizerunek / Julita Czernecka // Stereotypy a rzeczywistość na przykładzie wybranych kategorii społecznych / pod red. Ewy Malinowskiej. – Łódź: Oficyna Wydawnicza TERCJA. – S. 110–137;
4. Czernecka J. Wielkomiejscy single / Julita Czernecka. – Warszawa: wydawnictwo „POLTEXT”, 2011. – 251 s.;
5. Falcman D., Koperski Ł. Bycie singlem jako nowa koncepcja życia i alternatywawobec małżeństwa / Daniel Falcman, Łukasz Koperski // Zalety i wady życia w rodzinie i poza rodziną. Roczniki socjologii rodziny XX UAM / pod red. A. Kotlarskiej-Michalskiej. – Poznań, 2010. – S. 73–92;
6. Inny słownik języka polskiego: W 2 t. / pod red. M. Bańki. – Warszawa: Wyd-wo Naukowe PWN, 2000

* На застарілий характер ФО *stary kawaler, stara panna* вказує також автор контексту *Dziś starych panien, podobnie jak starych kawalerów, już nie ma – no, prawie, bo wyparły ich single* (НКПМ: „Dziennik Polski”). У недалекому майбутньому, ймовірно, ці ФО функціонуватимуть передусім у текстах іронічного характеру, жартах, як наприклад: *Dwie stare panny, które razem mieszkały, położyły się wieczorem spać. W pewnej chwili jedna panna mówi do drugiej: – Czy nie wydaje ci się, że w pokoju słyhać jakiś szmer?! – Chyba tak – mówi druga stara panna, nastuchując – czyżby nam do mieszkania wszedł jakiś mężczyzna... – Jeśli tak, to pamiętaj, że ja ten szmer pierwsza usłyszałam!* (І: <http://www.humor.jak-poderwac.info.pl>); *Stara panna – roślina długotrwała, pnąca, czepiająca się wszystkiego i wszystkich. Żyje w miejscach odosobnionych, nie wiadomo dokładnie z kim* (І: <http://www.humor.jak-poderwac.info.pl>).

- (ISJP); 7. *Kuklińska K.L.* Polskie singielki. Płeć kulturowa. Feminizm. Ponowoczesność. Internet / Katarzyna Lidia Kuklińska. – Warszawa : wydawnictwo DIFIN, 2012. – 269 s.; 8. *Lebda R.* Wielki słownik frazeologiczny / Renarda Lebda. – Kraków : Krakowskie Wyd-wo Naukowe Spółka Jawna, 2009. – 720 s. (WSF); 9. *Müldner-Nieckowski P.* Wielki słownik frazeologiczny języka polskiego / Piotr Müldner-Nieckowski. – Warszawa : Świat Książki, 2003. – 1088 s. (WSFJP); 10. *Ochnik D.* Znaczenie i problemy definicyjne pojęcia „singiel” w naukach społecznych / Dominika Ochnik // *Studia psychologiczne.* – 2012. – T. 50. – Z. 1. – S. 63–74; 11. *Ruszkiewicz D.* Życie w pojedynkę – ucieczka od rodziny czy znak naszych czasów? / Dorota Ruszkiewicz. – Łódź : Wydawnictwo WSHE, 2008. – 302 s.; 12. *Skorupka S.* Słownik frazeologiczny języka polskiego : W 2 t. / Stanisław Skorupka. – Warszawa : Wiedza Powszechna, 1967 (SFJP); 13. *Sobstyl K.* Językowy obraz singla / Katarzyna Sobstyl // *Nowe zjawiska II : w języku, tekście i komunikacji* / pod red. M. Rutkowskiego i K. Zawilskiej. – Olsztyn, 2008. – 66–74; 14. *Uniwersalny słownik języka polskiego : W 4 t.* / pod red. S. Dubisza. – Warszawa : Wyd-wo Naukowe PWN, 2006 (USJP); 15. *Wielki słownik frazeologiczny PWN z przysłowiami* / pod red. A. Kłosińskiej, E. Sobol, A. Stankiewicz. – Warszawa : Wyd-wo Naukowe PWN, 2005. – 840 s. (WSFPWNZP); 16. *Wielki słownik języka polskiego (WSJP)*: <http://www.wsjp.pl>; 17. *Wielki słownik wyrazów bliskoznacznych* / pod red. M. Bańki. – Warszawa : Wyd-wo Naukowe PWN, 2011. – 1011 s.; 18. *Zawilska K.* *Kawaler – stary kawaler – singiel.* Uwagi o zmianach leksykalno-semantycznych / Katarzyna Zawilska // *Nowe zjawiska II : w języku, tekście i komunikacji* / pod red. M. Rutkowskiego i K. Zawilskiej. – Olsztyn, 2008. – 57–65; 19. *Żurek A.* Single – kategoria społeczna i styl życia / Aldona Żurek // *Acta Universitatis Lodzianis. Socjologia.* – 2014. – T. 51. – S. 39–54.

Паламарчук О.Л. (Київ, Україна)

Тетяна Черниш – полоніст і славіст

Стаття присвячена висвітленню наукової діяльності Тетяни Олександрівни Черниш – видатного українського славіста і полоніста, сумлінного науковця і прекрасного викладача, фахівця у галузі порівняльно-історичного й зіставно-типологічного мовознавства, історичної лексикології, семасіології й етимології польської та інших слов'янських мов.

Ключові слова: *Тетяна Черниш, славіст, полоніст, викладач.*

Статья посвящена освещению научной деятельности Татьяны Александровны Черныш – выдающегося украинского слависта, добросовестного ученого и прекрасного преподавателя, специалиста в области сравнительно-исторического и сопоставительно-типологического языкознания, исторической лексикологии, семасиологии и этимологии польского и других славянских языков.

Ключевые слова: *Татьяна Черныш, славист, полонист, преподаватель.*